"పూజారయ్యా వాళ్ళు ఎలిచింది పిలుపు ఆశ్రమంతా ఉన్న ఆ పూరి గుడిసెలో ప్రతిధ్వనించింది అరుపు ఆ అరుపులో కఠినత్వం కోపం కంటే బాధ నిస్సహాయత స్పష్టంగా ఇమిడి ఉంది

ఉదయ సుందరి తూరుపు పొయ్యి నుండి తీసి వెద జల్లిన బూడిద ఆకాశమంతా ఆవరించి ఉంది ఆ బూడిద మంచులా నేలపై కురుస్తోంది

ఉదయ సుందరి మెడలోని ముత్యాల సరం నుండి రాలిన ముత్యాల్లా చెట్ల కొమ్మల మీద రెమ్మల మీద ఆకుల మీద గడ్డి పరకల మీద నిలిచిన మంచు బిందువులు మెరుస్తున్నాయి

సూర్య నమస్కారం చేస్తున్న పూజారయ్యకు ఆ అరుపు వీపు తట్టినట్లు వినిపించింది పూజ పూర్తి చేసి గబ గబ వాకిట్లోకి వచ్చాడు వాకిటి ముందు పెద్ద గుంపు నిలబడి వుంది

ఆ ఊళ్ళో ఏ పనికైనా తల్లో నాలుకలా మసలే పూజారయ్య అంటే అందరికీ భక్తి గౌరవం అందుకే ఆ ఊళ్ళో వాళ్ళు మంచీ చెడు తెలుసుకోవటానికి ముహూర్తాలు పెట్టించుకోవడానికి ఆయన దగ్గరకు రోజూ వస్తూనే ఉంటారు కానీ ఈ రోజు వచ్చిన ఇంత మంది ఊళ్ళోవాళ్ళు వారం రోజులుగా వచ్చి చెబుతూనే ఉన్నారు ఆయన వింటూనే ఉన్నాడు దానికి పరిష్కారం ఆలోచించలేక సతమతమౌతూనే ఉన్నాడు ఆ రోజు తెల్లవారక ముందే వాళ్ళు మళ్ళీ ప్రత్యక్షమయ్యేసరికి ఎక్కడలేని చిరాకు పుట్టింది అయినా లేని నవ్వు ముఖాన పులుముకుని చాల ప్రసన్నంగా వాళ్ళ వైపు చూశాడు వాళ్ళ ముఖాల్లో ఆవేదన కొట్టొచ్చినట్లు కనిపిస్తోంది

అయ్యా! ఇదేమన్నా న్యాయంగా ఉందా మీరే చెప్పండి నాకొడుకు పుల్లలకని అడవికి వెళితే అక్కడ సెట్టుకు కట్టేసి వచ్చినాడయ్యా మీ శివయ్య

గొడ్లను మేపుతా ఉన్నోడ్ని నీళ్ళు లేని బాయిలో దించేసి వస్తారా?'

చెడబుట్టినాడు చదువు ఎలాగు అబ్బలేదు ఈ పోకిరి పనులు ఎలా అబ్బాయో భగవంతుడా! ఇక ఇలాంటి పనులు చేయకుండా వాడి ఎముకలు విరిచేయాలి అని సణుక్కుంటూ కోపంగా ఇంట్లోకి వచ్చాడు మంచం మీద కొడుకు లేడు పూజారి ఏమీ చేయలేక తన తలే తానే బాదుకున్నాడు

*　　　*　　　*

రేగు పండో రేగు పండ్లు అని అరుస్తూ రేగు పండ్ల బుట్ట నెత్తిన పెట్టుకొని అమ్ముతూ వస్తోంది మల్లి

మల్లికి తండ్రి లేడు పక్షవాతంతో మంచం మీద నుండి లేవ లేని స్థితిలో తల్లి ఉంది మల్లి ఏ కాలానికి ఆ పండ్లు అమ్మి లేదా ముగ్గు పిండి ఎర్ర మట్టి అమ్మి తల్లిని పోషిస్తోంది

పైట నడుముకు చుట్టి తలనిండా పూలు పెట్టి అందమైన నల్లటి ముఖంలో ఎర్రటి పెద్ద చుక్క పెట్టి బొమ్మలా వస్తున్న మల్లిని రౌడీ మూకలో ఒకడు గమనించాడు

తొట్రుపాటుగా గబ గబ పైట సరి చేసుకుంది

చుట్టూ వున్న రౌడీ మూక గొల్లున నవ్వారు

మల్లి నర నరమూ ఉడికిపోయింది అంతే కను రెప్పపాటులో శివయ్య చెంపను ఛెళ్ళు మనిపించింది

శివయ్యను చెంప మీద కొట్టిందన్న మాటేగాని ఆమె ఒళ్ళంతా చెమటతో ముద్దయిపోయింది బాగా కండలు తిరిగి ఆరడుగుల ఎత్తు విగ్రహం శివయ్య అసలే ఎర్రగా ఉన్న శరీరం కోపంతో రక్తం ముద్దలా జేవురించింది అది చూసి ఈ మనిషిని ఎలా కొట్టగలిగానా? అన్న ఆశ్చర్యం భయంతో పిచ్చుకలా వణికిపోయింది మల్లి

ఎదురు చూడని ఈ దెబ్బకు శివయ్య నిలువు రాయిలా నిలబడిపోయాడు అతడి నరనరము ఆవేశంతో బిగుసుకుంది చివుక్కున కండ్లలో నీళ్ళు చిప్పిల్లింది చెంపను తడిమి చూసుకున్నాడు చెంప మీద కాదు కాని గుండెల్లో మంట!

అంత మందిలో ఆడది తనని చెంప మీద కొట్టడంతో అవమానంగా ఊగిపోతూ పులిలా రెచ్చిపోయాడు మల్లిని అమాంతంగా ఎత్తి భుజం

గూడు విడిచిన పక్షులు

కుమారి. కె. కుమారి

మేకలకు దోటితో ఆకులు కోస్తున్న మా కిట్టుగాడిని సెట్టు కొమ్మకు యేలాడగట్టేసి వచ్చాడయా

ఈ ఊరికి పూజారిగా ఉండి మీ కొడుకును ఇట్టా ఊరి మీద వదిలేసేది ఏమైనా బాగుండాదా? మీ మీద గౌరవంతో ఈ ఇసయాలు పంచాయితీలో పెట్టించలేదు

'ఇంక అతగాడి రౌడీ తనాన్ని సహించేది లేదు

ఇలా అంటున్న వాళ్ళ మాటలకు పూజారి గుండెల్లో రాయి పడింది వారికి ఏం చెప్పాలో అర్థం కాలేదు కొడుకు మీద ఎక్కడ లేని కోపం వచ్చింది చివరకు ఎలాగో తెపరాయించుకొని

తల్లి లేని వాడని గారాబంగా పెంచాను వాడిట్టా తయారయినాడు ఈసారికి నన్ను చూసి క్షమించండి నేను వాడ్ని దండిస్తాను మీరు వెళ్ళండి అని నచ్చ చెప్పాడు

చెనిక్కాయ కుండలో చెయ్యి పెట్టినట్లు ఆ గుంపు గొణుక్కుంటూ వెళ్ళింది

పుట్టి బుద్ధెరిగిన నాటి నుండి ఎంతో గౌరవంగా బతికి బట్టగడుతున్న నేను ఈ రోజు ఈ వెధవ వల్ల ఎంత అపకీర్తి పాలవుతున్నాను నా కడుపున

గురు గురూ మేక వస్తోంది గురూ, అన్నాడు

'కోనేటి కట్ట మీద కూర్చుని పులి మేక ఆట ఆడుతున్న శివయ్య తల ఎత్తి మల్లిని చూశాడు బిగువు సడలని అందాలు చూసేసరికి అతని మనసు ఒక క్షణం వశం తప్పింది మల్లిని ఏడిపించాలనుకున్నాడు

ఏయ్ రేగు పండ్లూ ఇట్టరా పిల్చాడు శివయ్య

మల్లి శివయ్య దగ్గరికి వచ్చి అతడి ముందు గంప దించింది

గంపలోని రేగు పండ్లు చేతిలోకి తీసుకుంటూ ఈ పండ్లు తప్ప పెద్ద పండ్లు లేవామే? ఓర గంట మల్లిని గమనిస్తూ అడిగాడు శివయ్య

ఇవ్వే ఉండేది పెద్ద పండ్లు లేవు

నిజంగా లేవా?'

ఉంటే నేను దాచిపెడతానా?'

దాచే పెట్టేవ్? చూడుండి అంటున్న శివయ్య చూపులు మల్లి ఎదవైపు మళ్ళాయి

అప్పటికిగాని గమనించలేదు మల్లి, తన ఎదపై పక్కకు జరిగిన పైట చెరగును సిగ్గు ముంచుక రాగా

మీద వేసుకున్నాడు మల్లి పెట్టిన కేక గాలిలో కలిసిపోయింది

శివయ్యను అడ్డుకొనే ధైర్యం అక్కడ చూస్తున్న ఎవ్వరికీ లేకపోయింది మల్లి ఎంత గింజుకున్నా శివయ్య వదలలేదు పులి నోట పడ్డ మేక పిల్లలా మల్లి పరితపించింది విలపించింది అల్లాడింది అయినా ప్రయోజనం లేకపోయింది శివయ్య మల్లిని పాడు పడ్డ మండపంలోకి మోసుకొనిపోయాడు ఆమె అరుస్తూనే ఉంది అయినా లెక్కపెట్టకుండా ఆ మండపంలో విసిరి నేల మీద కొట్టాడు ఆ అరుపులు మండపంలోనే సమాధి అయిపోయాయి

*　　　*　　　*

ప్రకృతి చీకటి ఒడిలో కన్నీరు కారుస్తోంది కారిన కన్నీటి బొట్లు ఆకాశంలో నక్షత్రాల్లా మెరుస్తున్నాయి

ఊరి చివర వెలేసినట్లున్నాయి కొన్ని గుడిసెలు అది వెలివాడ

తల్లి ఒడిలో కుమిలి కుమిలి ఏడుస్తోంది మల్లి కూతురికి జరిగిన దారుణానికి ఆ తల్లి గుండె అట్టుడికినట్లు ఉడికిపోతోంది తక్కువ కులం

గూడు విడిచిన పక్షులు

వాళ్ళమని ముద్ర వేసి, మానసికంగా, శారీరకంగా అవమానపరుస్తున్న ఈ సమాజాన్ని మనమల్లి నిలువునా తగులబెట్టాలన్నంత ఆవేశం కోపం ఆమెలో ఉంది కానీ మింగలేని కక్కలేని చావు కూతుర్ని ఎలా ఓదార్చాలో తెలియక ఆమె మనసు తల్లడిల్లిపోతోంది

ఈ విషయం తెలిసి ఊళ్ళో పెద్దలందరూ పంచాయితీ పెట్టాలని తీర్మానించారు శివయ్యను మల్లిని యిచారించేందుకు రేపు పంచాయితీ జరగుతుందహో, అని దండోరా ఊరంతా మారు మోగిపోతోంది

వాకిట్లో ఏదో అలికిడి అయ్యేసరికి తల్లి కూతుళ్ళు ఇద్దరు తలెత్తి చూశారు ఎదురుగా పూజారయ్య

ఆశ్చర్యం చోటు చేసుకుంది ఇద్దరిలో

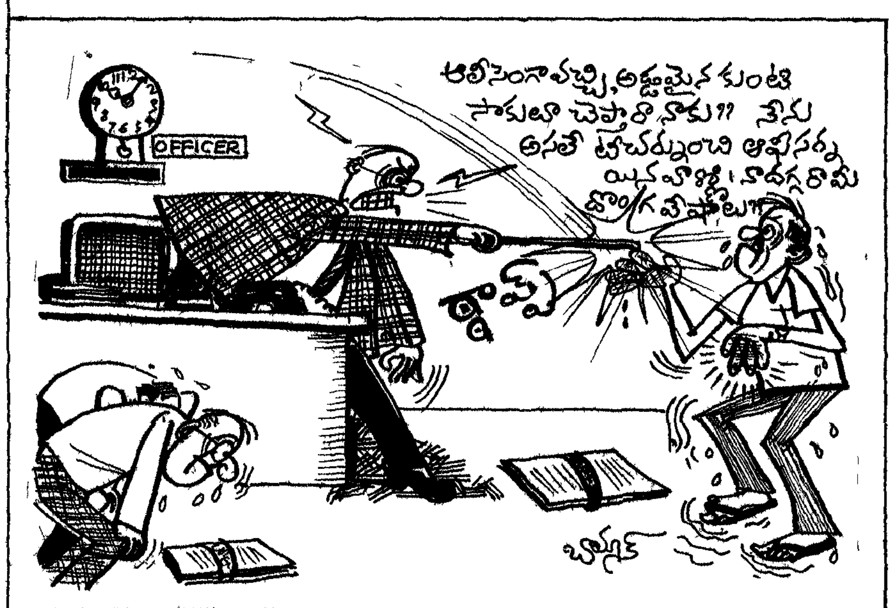

అది చూసి పూజారిలో ఎక్కడ లేని నిస్సహాయత ఆవరించింది తల వంచి నిలబడ్డారు 'ఊరంతా ఆయన ముందు తల వంచుతున్నారు అటువంటి పూజారయ్య మన ముందు తల వంచుతున్నాడే ఇది ఒక నటన కాదుగద్దా,' అన్న సందేహం తల్లి కూతుళ్ళు ఇద్దరిలో పొడసూపింది సందేహంతో పాటు ఆవేశం కూడా చోటు చేసుకుంది

రండి పూజారయ్యా! రండి పేదోళ్ళ బతుకులంటే ఆపై మాటలు పెగలక నోట్లో గుడ్డ కుక్కుకుంది దుర్గమ్మ

విన్నానమ్మా! జరిగిందంతా విన్నాను అలాంటి అప్రాచ్యపు వెదవను కన్నందుకు నేను సిగ్గు పడుతున్నానమ్మా!' సిగ్గుపడుతున్నాను' ఈ మాటలంటుంటే పూజారయ్య గొంతు బొంగురుపోయింది

పూజారయ్యా జరిగిందేదో జరిగిపోయింది సిన్నోళ్ళ తప్పుసేస్తే పెద్దోళ్ళు ఖరి దిద్దాలి ఎట్టా చేస్తారో ఏంవో నా బిడ్డ బతుకు మీ చేతుల్లో ఉంది

'కాదనను! కానీ అలాంటి కొడుకును దండించాల్సింది పోయి నా పరువు నిలబెట్టండి తల్లీ అని అడగటానికి వచ్చాను

పెద్దోళ్ళు మీరు అనాల్సిన మాటేనా యిది?

దుర్గమా తల్లిగా నీవు పడే బాధ నాకు తెలుసు కానీ మల్లిని నా కోడలుగా చేసుకుంటే ఇక నేను ఈ ఊళ్ళో పూజారిగా తలెత్తుకొని తిరగగలనా? కులస్థులు నా ముఖం మీద ఉమ్మి నన్ను ఊరి నుండి వెలి వేయరా? ఆ తర్వాత అమ్మవారి పాద సన్నిధిలో నాకు స్థానం ఉంటుందా? అమ్మవారి పాద సేవ చేయకుండా నేను బతకగలనా? అంతకంటే చావడం మేలుకాదా?' కండ్లల్లో నీళ్ళు కమ్ముతుంటే అనలేక అన్నాడు పూజారయ్య

పూజారయ్యా బాధగా అరిచింది మల్లి

"అమ్మా మల్లి! నా కులం పరువు, ప్రతిష్ఠ నీ చేతుల్లో ఉంది పాల ముంచినా నీట ముంచినా నీదే భారం ప్రాధేయపూర్వకంగా అంటూ మల్లి రెండు చేతులు పట్టుకొన్నాడు పూజారి

మా గాలి సోకితేనే మైల పడిపోయినట్టు బాధ పడతారు మీరు కానీ మీ కొడుకు వల్ల మా మనసులెంత మైల పడ్డాయో మీకు అర్థం కాదు మనసు లేని రాళ్ళకు పూజలు చేసే మీకు మనసున్న మనుషుల బాధ మీకు తెలియదు పూజారయ్యా నాలాంటి వాళ్ళ నిండు బతుకులు బలి అయిపోయినా ప్రాణం లేని మీ కులం పరువు, ప్రతిష్ఠలు మాత్రం బలి కాకుండా బతికించుకోండి పూజారయ్యా బతికించుకోండి అని ఆవేశంగా ఒక చెవిలోని కమ్మ తీసి పూజారి చేతిలో పెట్టింది మల్లి

ఆ మాటలు పూజారి గుండెల్లో గునపాల్లా దిగాయి

కూతరు ప్రవర్తన అర్థంగాక కళ్ళ నీళ్ళతో చూస్తూ ఉండిపోయింది దుర్గమ్మ

ఎల్లి రండి పూజారయ్య ఎల్లిరండి ఆ కమ్మే మీ కులాన్ని కాపాడుతుంది అంది మల్లి

మల్లి చెబుతున్నదేమిటో అర్థం కాకుండా అయోమయంగా చూస్తూ పూజారయ్య ముందుకు నడిచాడు

*   *   *

కాలి ఆరిపోయిన పిడకల్లా ఆకాశంలోని మేఘాలు చల్లారిపోతున్నాయి సూర్యుడు పడమటి గూటిలో దీపమవ్వాలని తాపత్రయ పడుతున్నాడు

ఆ ఊరికి నడి బొడ్డులో మఱ్ఱి చెట్టు మఱ్ఱి చెట్టు కింద పెద్ద బండ

ఆ ఊరిలోని ప్రజలకుగాని పక్షులకుగాని అదే చర్చ బండ సాయంత్రం అయితే మఱ్ఱి చెట్టును చేరి గోల చేస్తున్న పక్షుల్లా రచ్చబండ దగ్గర ఆ ఊరి జనం మూగి తలకొక రీతిగా మాట్లాడుకుంటున్నారు కొందరు గుసగుసలాడుకుంటున్నారు కొందరు బుగ్గలు నొక్కుకొని సైగలు చేసుకుంటున్నారు కొందరు పెదాలు విరిచి వాపోతున్నారు

ఇంతలో అక్కడికి పెద్ద రెడ్డి రావటంతో గాలికి ఎగిరి పడి లేచే పుల్లాకుల్లా అందురు లేచి నిలబడ్డారు పెద్ద రెడ్డి ఠీవిగా వెళ్ళి రచ్చబండ మీద ఆశీనుడయ్యాడు

పెద్ద రెడ్డి దర్పంగా కండువా సరి చేసుకుంటూ తలెత్తి మీసాల కొసల నుండి అందరిని పరిశీలనగా చూశాడు

రచ్చ బండకు ఒకవార భుజాల నిండుకు పైట కప్పుకొని నిలబడి ఉంది మల్లి మరో వార నిర్లక్ష్యంగా తలెగరేసి నిలబడి ఉన్నాడు శివయ్య

ఇక చెప్పండి అన్నట్టుగా పూజారివైపు చూశాడు పెద్ద రెడ్డి

అమ్మవారి ముందున్న కుంకుమ తట్టను తెచ్చి- అమ్మవారి మీద ప్రమాణంతో అబద్ధం చెప్పం, అని శివయ్య మల్లి దగ్గర ప్రమాణం చేయించాడు పూజారి

పంచాయితీలో విచారణకు ముందు అలా ప్రమాణం చేయించడం ఆ ఊరి ఆచారం

గుంపుగా నిలబడిన జనంలో నుండి, ఒకడు ముందుకు వచ్చాడు-

అయ్యా! శివయ్య మల్లిని మండపంలోకి ఎత్తుకుపోవడం నా కళ్ళారా చూశాను , అని జరిగిందంతా వివరించి చెప్పాడు

అంతా విన్న పెద్ద రెడ్డి మౌనంగా తల ఆడించి మల్లిని చూశాడు మల్లి వంచిన తల ఎత్తకుండ నిలబడి ఉంది

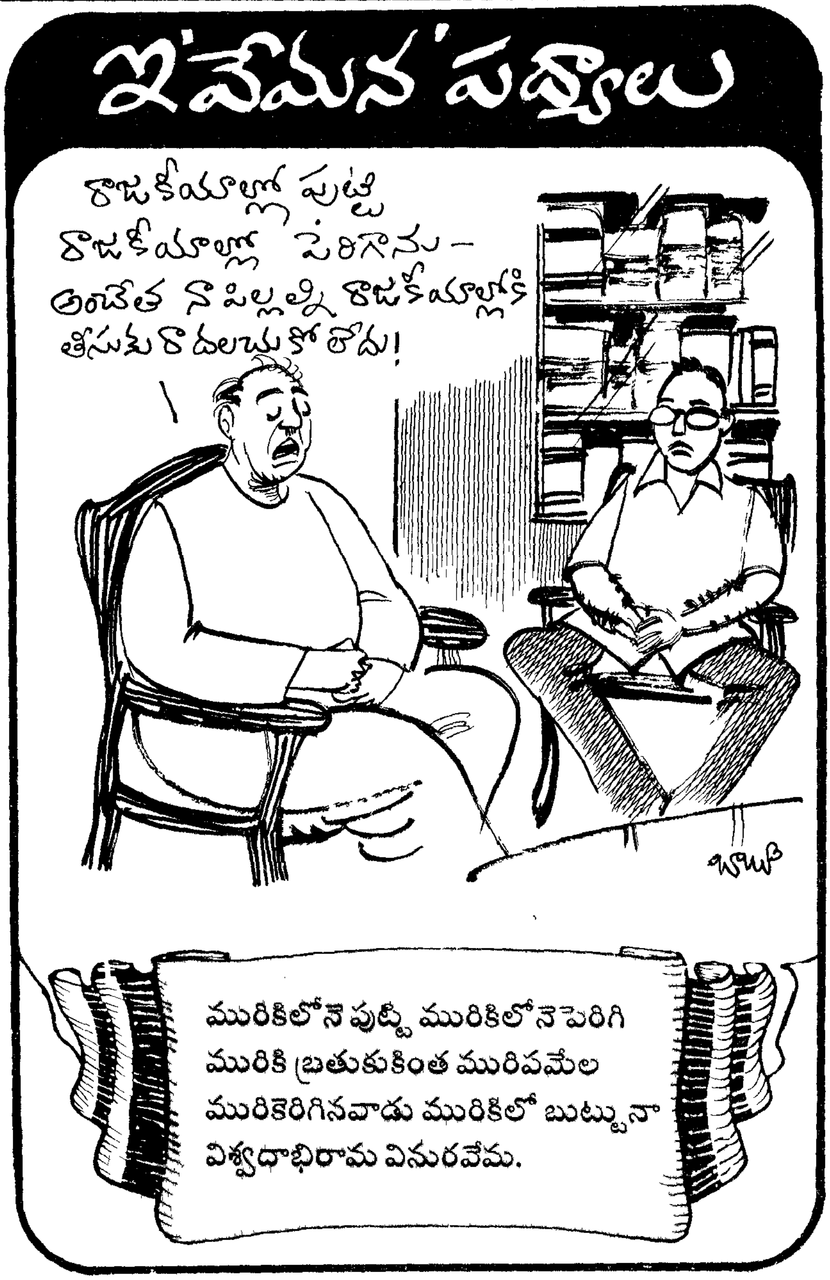

అమ్మా మల్లీ! వాడు చెప్పింది నిజమేనా? అడిగాడు పెద్ద రెడ్డి

నీకేం భయం లేదు చెప్పమ్మా రెట్టించి అడిగాడు పెద్దరెడ్డి

మల్లి తలెత్తి పూజారిని చూసింది పూజారి కండ్లల్లో ప్రాధేయతతో కూడిన కన్నీళ్ళు ఉబికి ఉన్నాయి

అనుకోని విధంగా మల్లి తల అడ్డంగా తిప్పింది

అందరూ ఆమెను వింతగా చూశారు ఒక పూజారీ తప్ప!

గూడు విడిచిన పక్షులు

అయ్యగారు! శివయ్య నా బతుకును పాడు సెయ్యలేదు దృఢంగా చెప్పింది మల్లి

శివయ్య స్థాణువులా నిలఎడిపోయాడు

అందురు ఆమెను పిచ్చిదాన్ని చూస్తున్నట్లు చూస్తున్నారు అవును అయ్యగారు! శివయ్య నన్ను అనరాని మాట అన్నాడు దాంతో కోపమొచ్చి వాడి చెంప మీద కొట్టాను రెచ్చిపోయిన శివయ్య నన్ను మండపంలోకి తీసుకెళ్ళి దూలానికి కట్టేసి నా చెంప మీద కొట్టినందుకు నిజానికి నీ ముక్కు చెవులు కోసెయ్యాలి కానీ ఆడపిల్లవి కాబట్టి బతికిపోయావు,' అని నా చెవులో ఒక కమ్మ కోపంగా లాక్కొని వెళ్ళిపోయాడు నిజానికి తప్పు నాదే, అంది మల్లి

ఆ మాటలకు శివయ్య ఆశ్చర్యంతో కొయ్యబారిపోయ్యాడు

కమ్మలు తీసుకొన్నందుకే ఊరు ఊరంతా నానా గొడవ చేశారు ఒరేయ్! ఆ కమ్మలు తీసుకెళ్ళి అయ్యగారికి యియ్యవేందిరా! జరిగింది చాలదా? , అని రెట్టించినాడు పూజారి

ఈ కమ్మ అమ్మవారిది పంచాయితీ జరిగేటప్పుడు చేతిలో పెట్టుకో, అని తండ్రి ఎందుకు బలవంతంగా ఒక కమ్మ చేతికిచ్చాడో యిప్పుడు అర్ధమయ్యింది శివయ్యకి తండ్రి అజ్ఞతో యాంత్రికంగా తన చేతిలోని కమ్మను పెద్ద రెడ్డి ముందు ఉంచాడు

ఆ కమ్మను చేతిలోకి తీసుకున్నాడు పెద్దరెడ్డి మల్లి చెవిలోని కమ్మను తీసి యివ్వమన్నాడు మల్లి తీసి యిచ్చింది రెంటినీ పరిశీల్నగా చూసి, ఒక క్షణం ఆలోచించి- 'ఈ కమ్మలు మల్లి తీసుకోవచ్చు మల్లిని మండపంలో కట్టేసినందుకు శివయ్య యాభైరూపాయలు జరిమానా కట్టాలని, ఇలాంటి పనులు ఇంకెప్పుడూ సెయ్యకూడదని, పంచాయితీ తీర్మానిస్తా వుందా, అన్నాడు పెద్ద రెడ్డి

మల్లి ఎందుకు అబద్ధం చెప్పింది? అన్న సందేహం మదిలో తొలుస్తూంటే శివయ్య తలెత్తి మల్లిని చూశాడు ఆమె కళ్ళల్లో కోటి ప్రశ్నలు ఏ ఒక్కదానికీ సమాధానం చెప్పలేని నిస్సహాయుడు అతడు

అయితే ఆ మరునాడు ఆ ఊరే ఆశ్చర్యంలో మునిగింది శివయ్య మల్లి కనిపించకపోయేసరికి! □

పైసా!

రాయతేలిన
రాముని
రాజ్యమ్మైనా
నిజానికి
ఇది
రాకెట్ యుగమ్మైనా
పాకెట్‌లో
పైసా లేనిదే
మనిషికి లేదు
మార్కెట్‌లో
మంచీ-మర్యాద!

—ఎస్ మొగులయ్య సాగర్